

Denizcilik Araştırmaları Dergisi: Amfora

Journal of Maritime Research: Amphora

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/jomaramphora.62484>

Denizcilik Alanında İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik ve İçerik Analizi

Bibliometric and Content Analysis of Studies on Occupational Health and Safety in the Maritime Field

¹Ahmet Çağrı GÜVEN, ²Murat YORULMAZ

¹Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Deniz Ulaştırma Mühendisliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-3664-0451, Kocaeli/Türkiye, cagriguven@hotmail.com

²Kocaeli Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi, Denizcilik İşletmeleri Yönetimi Bölümü, ORCID: 0000-0003-3112-1406, Kocaeli/Türkiye, murat.yorulmaz@kocaeli.edu.tr

Özet:

Uluslararası ticaret asıl olarak deniz yolu üzerinden gerçekleştiği için denizcilik sektörü aynı zamanda küresel ekonominin temel yapı taşlarından biri olarak görölmektedir. Artan deniz trafiği, taşınan tehlikeli ve zararlı yüklerin, gemi inşa sanayisinin gelişimi, limanların yoğunlukları dikkate alındığında, deniz ticaretinin devamlılığını ve sektör çalışanlarının güvenliğini sağlamak oldukça önem arz etmektedir. Denizcilik sektöründeki gemi, liman ve tersanelerde meydana gelen kazalar, çalışanlara, denize ve çevreye farklı boyutlarda zararlar vermektedir. Bu çalışmanın amacı, denizcilik alanında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılan makale ve bildirilerin, bibliyometrik ve içerik analizini yapmaktır. Bu amaca yönelik olarak TR Dizin, Google Akademik, Acar Index, SOBIAD, ASOS Index, ProQuest veri tabanlarından ve yönetim organizasyon kongrelerinden, örgütsel davranış sempozyumlarından, iş sağlığı ve güvenliği sempozyumlarının bildiri kitaplarında yer alan çalışmalar; çalışmaların iş sahalarına göre konu alanları, makalelerin ve bildirilerin yazarlarının cinsiyetleri, çalışmalarda kullanılan veri tipleri, çalışmaları yürüten araştırmacı sayı ve unvanları, çalışmalarda kullanılan kaynak sayıları, çalışmaların bitirildiği yıllar, çalışmalarda kullanılan anahtar kelimeler gibi değişkenler ile bibliyometrik ve içerik analizleri yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulguların, gerek iş sağlığı ve güvenliği gerekse denizcilik alanlarına ilgi duyan araştırmacılara konu ile ilgili istatistikler sunduğu, ayrıca yapılan içerik analizi neticesinde birçok makale ve bildiri aynı anda inceleme imkanı verdiği düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Denizcilik, İş Sağlığı ve Güvenliği, Bibliyometrik Analiz, İçerik Analizi.

Abstract:

The maritime sector is also seen as one of the basic building blocks of the global economy, as international trade is mainly carried out by sea. Considering the increasing maritime traffic, the dangerous and harmful cargoes carried, the development of the shipbuilding industry, and the density of the ports, it is very important to ensure the continuity of maritime trade and the safety of the sector employees. Accidents that occur in ships, ports and shipyards in the maritime sector cause damage to employees, the sea and the environment in different dimensions. The aim of this study is to analyze the bibliometric contents of articles and papers on occupational health and safety in the field of marine. For this purpose TR index, Google Academic, Acar Index, Sobiad, Asos Index, ProQuest databases and management organization congresses, organizational behavior symposiums, work health and safety symposiums in the paper books; subject areas according to the fields of work of the studies, genders of the authors of articles and familiarities, data types used in studies, number of researchers and titles used in studies, source bibliometric and content analyses were performed with variables such as numbers, years of completion of studies, keywords used in studies. It is thought that the findings of the research provide

statistics on the subject to researchers interested in both occupational health and safety and maritime fields, as well as the opportunity to examine many articles and papers at the same time as a result of the content analysis.
Keywords: Maritime, Occupational Health and Safety, Bibliometric Analysis, Content Analysis.

1. Giriş

İş sağlığı ve güvenliği; işçilerin grevini icra ettiği mahallerde, kişilerin emniyet ve sağlığını tehlikeye atabilecek durumların saptanarak bilinir kılınması ve bu koşulları nlemek adına sarf edilen abaların btndr. Uluslararası alışma rgt (International Labour Organization-ILO) yılda 2.3 milyon kadın ve erkek işçinin iş kaynaklı kazaya uğrayıp yaşamını yitirdiğini bildirmiştir. Buna göre günde 6000'den fazla kişi iş kazaları sebebi ile yaşamını yitirmektedir. Dünya çapında yılda yaklaşık 340 milyon iş kazasına ve 160 milyon kişi iş ile ilgili hastalığa yakalanmaktadır (ILO, 2019).

Uluslararası alışma rgt'nün verilerine göre 2019 yılında dünyada gerçekleşen kazaların yaklaşık binde biri ölüm ile sonuçlanmıştır. Bilhassa ağır sanayi kollarından biri olan gemi inşa sanayinde bu oran daha da artmaktadır. Yaşanmış olan ölümlü kazalara bakıldığında ise lkemiz Dünya ve Avrupa sıralamalarında üst sıralarda yer almaktadır. Yaşanan can kayıplarının yanı sıra iş kazaları işletmelere ve ülkelere ekonomik açıdan da büyük zararlar vermektedir. Ortaya çıkan can kayıpları ve ekonomik zararlar iş sağlığı ve güvenliği probleminin değerinin artmasına sebep olup işletmeler ve kuruluşlar için önemli bir maliyet öğesi olmuştur (ILO, 2019).

Eğitim seviyesi düşük çalışanlar, için ve işçinin güvenliğini tehlikeye atmakla kalmayıp kurumu rekabetçi piyasada da saf dışı bırakabilirler. Bu durum ayrıca iş verim ve ürün kalitesini de olumsuz etkileyebilmektedir. Bu sebeple çalışanlara aşılanacak güvenlik kültürü, emniyetli davranışların çalışanlarda birer tepki olması, tehlikelerin çalışanlar tarafından bilinmesi; çalışılan ortamda işçiyi, yapılan işi ve için kalitesini, arka planda ise işçinin ailesini de koruyup uzun vadede işletmelere kazanç getirecektir.

652 Türk gemi çalışanına anket formu oluşturularak uygulanan bir araştırmaya göre 'Son 5 yıl içinde hiç iş kazası geçirdiniz mi?' sorusuna gemi çalışanlarının %8.0'inin 'Evet' cevabını verdiği belirlenmiştir (Yılmaz ve İlhan, 2014). Deniz taşımacılığı sektörü etkileşimde olduğu çalışma sahalarına ve faaliyetlerine göre kişilerin emniyeti ve sağlığı için rizikolar taşımaktadır. Günümüzde su ürünleri tesislerinde, balıkçılık alanında, tersanelerde, limanlarda, denizcilik alanında ortaya çıkan çalışan odaklı problemlerin birçoğu bu alanlarda görev yapan kişilerin emniyetsiz ve sağlıksız koşullarda çalışmasından kaynaklanmaktadır.

Dolayısıyla denizcilik alanında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılmış olan çalışmaların sektör ile paylaşılarak bu sektörde faaliyet gösteren işletmelerin bu çalışmadan yola çıkarak tedbirlerini alması önemlidir. Bu kapsamda bu çalışmada denizcilik alanında iş sağlığı ve güvenliği konusunda TR Dizin, Google Akademik, Acar Index, SOBIAD, ASOS Index, ProQuest veri tabanlarında ve yönetim organizasyon kongrelerinde, örgütsel davranış sempozyumlarında, iş sağlığı ve güvenliği sempozyumlarının bildiri kitaplarında yer alan makalelerin ve bildirilerin bibliyometrik ve içerik analizi yapılmıştır. Denizcilik alanını içinde barındırdığı sektörleri ile beraber geniş bir kapsamda içine alan bibliyometrik ve içerik analizi yapan bir çalışma olmaması sebebiyle bu çalışma ayrıca önem arz etmektedir.

2. Denizcilik Alanında İş Sağlığı ve Güvenliği

Pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de iş sağlığı ve güvenliği kömür madenciliği ile ortaya çıkmıştır. ıkan ilk kanuni düzenleme 1865 yılında yayınlanan Dilaver Paşa Nizamnamesidir. O dönemde yurttan muharebeler olmasına rağmen Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) 1921 yılında maden işçileri hukuku ile ilgili yasa çıkarmıştır. 1930’da yayınlanan ‘‘Umumi Hıfzıssıhha Kanunu’’nun 180. maddesi gereği 50 veya daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde doktor barındırma ve iş kazası yaşayan işçileri tedavi etme mecburiyeti getirilmiştir. Buna müteakip 1936 yılında 3008 sayılı iş kanunu yayınlanmış sonrasında 1974 yılı değişlikleri ile 2003 yılına gelinmiştir. 2003 yılında getirilen 4857 sayılı iş kanunu ile iş sağlığı ve güvenliği yeni bir vizyon kazanmıştır. Ülkemiz Uluslararası alışma örgütüne 1932 yılında ye olmuştur. 1945 yılında ise alışma Bakanlığı ve İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Danacı ve Kişi, 2014). İş sağlığı ve güvenliği açısından en somut adımlardan biri 2003 yılında Avrupa Birliği’ne uyum kapsamında çıkartılan 4857 sayılı İş Kanunu ve nihayet 2012 yılında yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’dur. Denizcilik faaliyetlerinin uluslararası olması nedeniyle, denizcilikte iş sağlığı ve güvenliğini düzenleyen birçok uluslararası sözleşme bulunmaktadır (Toz ve Koseoğlu, 2014). Çok tehlikeli işlerin yürütüldüğü tersane ve liman işletmelerinde oluşan iş kazalarında en önemli sebep insan faktörü olarak grlmektedir. Dolayısıyla denizcilik alanındaki gelişmelere paralel olarak artan yoğun ve emniyetsiz çalışma şartları bu sektör içerisinde iş sağlığı ve güvenliği konusunun öneminin artmasına sebep olmuştur.

İş sağlığı ve güvenliği konusuna yönelik yapılan bibliyometrik ve içerik analizi çalışmalarından; Sevinç, Aydınlı ve Yıldıırım, (2003) tarafından Türkiye’deki üniversitelerde 1985-2001 yılları arasında iş sağlığı ve güvenliği alanında yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerini nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ile incelemişlerdir. Yıldıırım vd., (2017)

ise işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunun lisansüstü tezlerdeki bibliyometrik profilini içerik analiz yöntemi kullanarak incelemiştir. Ulutaşdemir, Tuna ve Ertürk, (2018) tarafından yapılan çalışmada ise 1978-2017 yılları arasında iş sağlığı ve güvenliği alanında Türkiye'deki üniversitelerde yapılmış lisansüstü tezlerin betimsel analizi yapılmıştır.

3. Araştırma Yöntemi

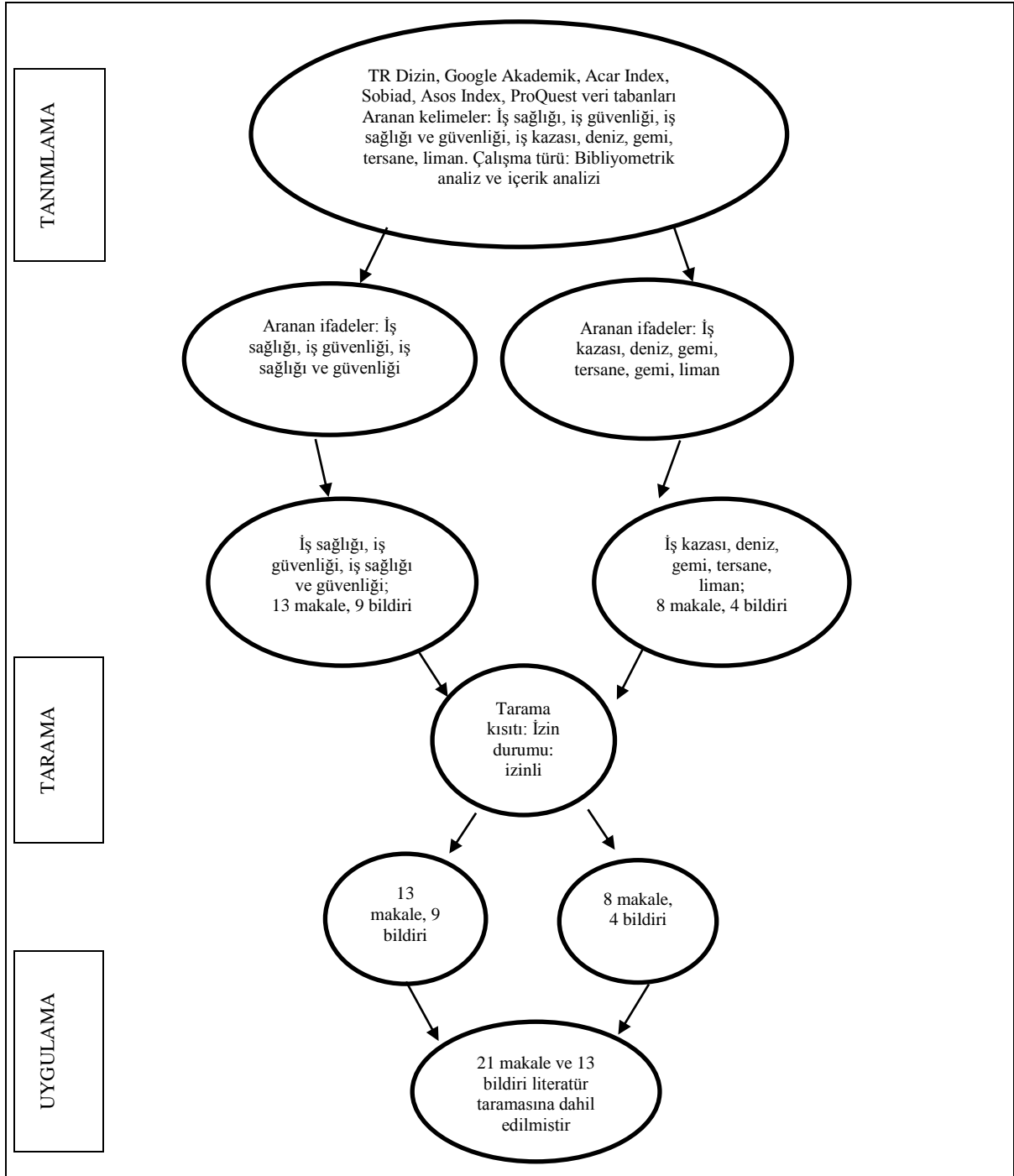
Bu çalışmanın temel amacı denizcilik alanında iş sağlığı ve güvenliği konusunda TR Dizin, Google Akademik, Acar Index, SOBIAD, ASOS Index, ProQuest veri tabanlarından toplanan 23 makale ve 13 bildirin bibliyometrik ve içerik analizinin yapılarak, bu konuda bütünsel bir bakış açısı getirmektir.

Bibliyometrik analiz bir konu ile ilgili yapılmış olan araştırmaların eğilimini belirlemeyi amaçlayan ve bilimsel bilgi üretimi için araştırmacılara faydalı veriler sağlayan sistemli çalışmalardır. Diadato (1994) bibliyometri kavramını yayımlanan dergi, kitap, vb. bilimsel araçların incelenmesinde kullanılan matematiksel ve istatistiksel yöntem şeklinde tanımlamıştır (Boyacıoğlu ve Elmas, 2019).

İçerik analizi ise sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine yönelik olarak, belirli usuller çerçevesinde bir veya daha fazla metinden mesaj veya mesajın taraflarına yönelik sonuçlar çıkarmak için kullanılan bir araştırma yöntemidir (Turgut ve Begenirbaş, 2016). Bir başka deyişle içerik analizi toplanan kaynakların buyrulan hedef için özünün verilmesi ve blmlendirilmesidir. İçerik analizi okurların kuramsal konuları daha basit şekilde özümsemelerine imkn tanır. Bu metodun avantajı büyük hacimlerdeki nazımsal verilerin analizleri yapılarak kalıcı kanıt ve delil olarak özetlenmesidir. Dezavantajı ise; içerik analizi araştırma sorularına bağlıdır. Bu sorular belirsiz ve çok geniş kapsamlı olabilir (Kaya, Fışkın ve Nas, 2013).

Bu çalışmada iş sağlığı, iş güvenliği, iş sağlığı ve güvenliği, denizcilik, iş kazası, gemi tersane, liman anahtar kelimeleri ile TR Dizin, Google Akademik, Acar Index, Sobiad, Asos Index, ProQuest sayfalarında literatür taraması yapıldığında denizcilik alanında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılan çalışmalar elde edilmiştir. Söz konusu veri tabanlarının tercih edilmesindeki en büyük etken literatürde kabul gören ve en sık kullanılan veri tabanları olmalarıdır.

Çalışma şekil 1'de grldği gibi üç aşamadan oluşmuştur. İlk aşamada literatürde bulunan çalışmalar için uygun anahtar kelimeler belirlenmiştir. İkinici aşamada elde edilen veriler gruplandırılıp detaylı olarak incelenmiştir. nc aşamada içeriklerin analizleri ve

Şekil 1. Çalışmanın akış şeması

bibliyometrik analizler oluşturulmuş ve elde edilen veriler değerlendirilip çalışma sonlandırılmıştır.

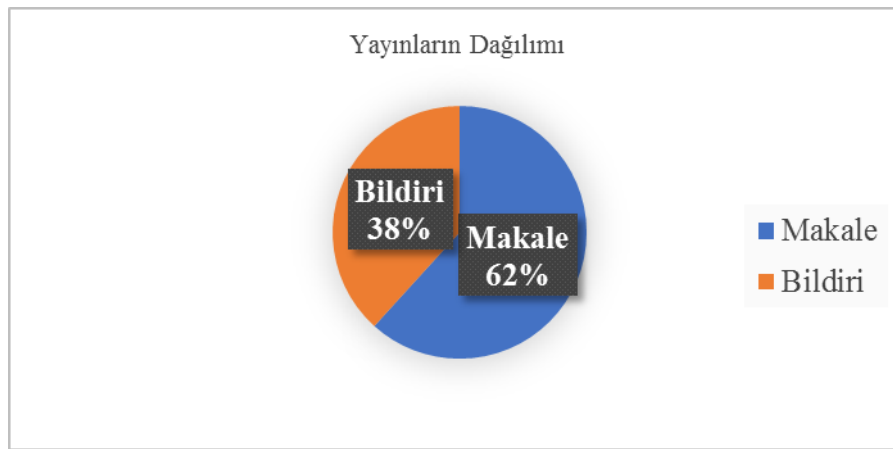
Çalışmada 21 adet makale ve 13 adet bildiri incelenmiştir. Çalışmalar öncelikle sınıflandırılmış sonrasında ise analizi yapılmıştır. İncelenen makaleler 2005-2020 yılları arasında yayınlanmış iken, bildirilen ise 2008-2019 yılları arasında yayınlanmıştır. Elde edilen kaynaklar öncelikle yayın türü bakımından makale ve bildiri olarak sınıflandırılmıştır. Sonrasında hem makalelerin içerisinde hem de bildiri içerisinde yayınlar konu alanlarına,

araştırmacıların cinsiyetlerine, yayınlarda kullanılan veri tiplerine, yayınlarda görev alan yazar sayılarına, yayınlarda görev alan yazarların unvanlarına, yayınlarda kullanılan kaynak sayılarına, yayınların bitirildiği yıllara göre sınıflandırılmıştır. Ayrıca makaleler anahtar kelimeleri ve araştırmaya alınan makalelere genel bir bakış olarak tablo haline getirilmiştir. Aynı şekilde bildiriler de anahtar kelimeleri ve araştırmaya alınan bildirilere genel bir bakış olarak tablo haline getirilmiştir.

Bildiriler için daha fazla kaynağa ulaşmak adına konu ile ilgili olarak yönetim organizasyon kongrelerine, örgütsel davranış sempozyumlarına ve iş sağlığı ve güvenliği sempozyumlarının bildiri kitaplarına bakılmıştır.

4. Bulgular

Bu çalışmada belirlenen probleme yönelik ilk makalelerin 2005 yılında yayınlandığı, bildirilerin ise 2008 yılında sunulduğu belirlenmiştir. Makaleler ve bildiriler ile yapılan analizler tablolaştırılarak ve grafiklere dökülerek aşağıda verilmiştir. şekil 2’de grldğu gibi veri tabanlarından ulaşılan 34 çalışmadan 21’i makale, 13’ ise bildiridir. Bütün yayınlarda içerisinde makalelerin oranı %61,77 iken bildiriler ise %38,23 oranına sahiptir.

şekil 2. Yayınlarda dağılım

Tablo 1’de bildiriler incelendiğinde, 13 adet bildiri içerisinden gemiler, su ürünleri ve balıkçılık alanında bildirilere rastlanmazken, limanların konu alınması %30,77 iken, genel değerlendirme ise %23,08 oranına sahiptir.

Su ürünleri tesisleri ve denizcilikte iş sağlığı ve güvenliği hakkında yapılan toplam çalışmalar %11,76'lık dilime sahipken, gemiler için yapılan çalışmaların %5,89'luk dilime sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 1. Yayınların konu alanları

Yayınlarnın Alanı	Konu	Makale		Bildiri		Toplam			
		Frekans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frekans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frekans	Genel Yüzde %
Gemiler		2	9,52	5,89	0	0	0	2	5,89
Limanlar		3	14,29	8,82	4	30,77	11,76	7	20,58
Tersaneler		10	47,62	29,42	6	46,15	17,65	16	47,07
Su ürünleri Tesisleri		4	19,05	11,76	0	0	0	4	11,76
Balıkçılık		1	4,76	2,94	0	0	0	1	2,94
Genel Değerlendirme		1	4,76	2,94	3	23,08	8,82	4	11,76
Toplam		21	100	61,77	13	100	38,23	34	100

Tablo 2'de görüldüğu gibi ulaşılan kaynaklarda yazarlar cinsiyetlerine göre analiz edildiğinde, 70 yazardan 53'ü erkek olup (%75,72), 17'si kadınlardan oluşmaktadır (%24,28). Yanlızca makaleler incelendiğinde makale yazarlarının %77,08'i erkek iken, %22,92'si kadındır. Yanlızca bildirimler incelendiğinde bildiriye katılan kişilerin %72,73'ü erkek, %27,27'si kadın araştırmacıdır. Tablo 2'den erkek araştırmacıların kadın araştırmacılara göre bütün alanlarda daha fazla sayıda olduğu gözlenmektedir.

Tablo 2. Araştırmacıların cinsiyeti

Araştırmacıların Cinsiyeti	Makale			Bildiri			Toplam		
	Frenkans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frenkans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frenkans	Genel Yüzde %	Yüzde %
Kadın	11	22,92	15,71	6	27,27	8,57	17	24,28	
Erkek	37	77,08	52,86	16	72,73	22,86	53	75,72	
Toplam	48	100	68,57	22	100	31,43	70	100	

Ulaşılan makale ve bildirimler bu araştırmalarda kullanılan veri tiplerine göre analiz edildiğinde, araştırmaların %55,88'i karma veri tipinde, nitel veri ile oluşturulan araştırmalar %23,53, nicel veri ile oluşturulan araştırmalar %20,59 oranına sahiptir.

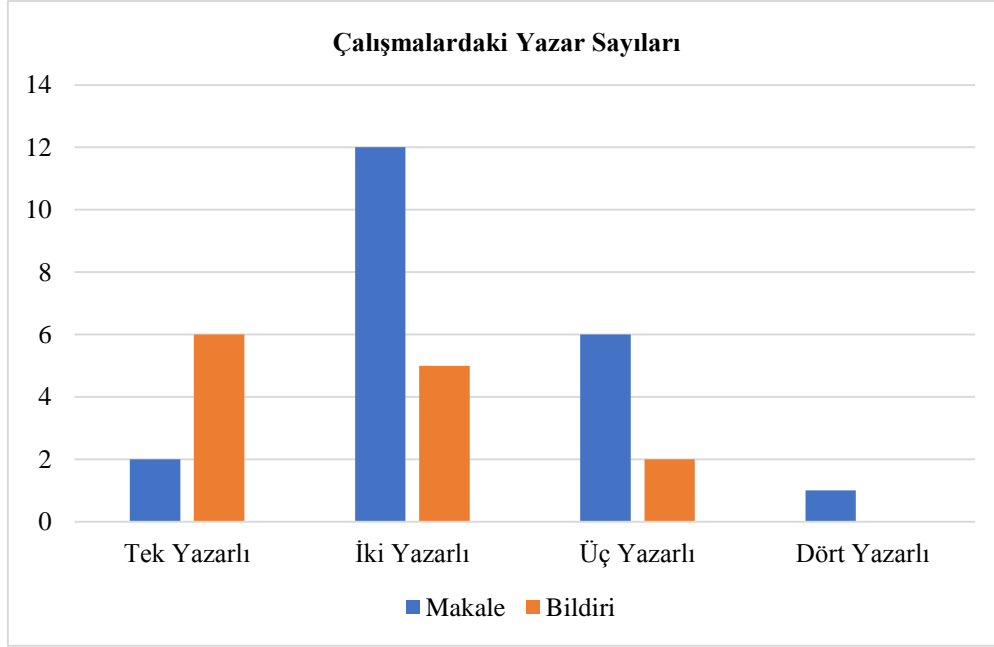
Tablo 3'te makale ve bildiri arasındaki veri tipine göre inceleme yapıldığında en büyük farkın nicel veri tipinde yapılan araştırmalarda olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Araştırmalarda kullanılan veri tipleri

Araştırmalarda Kullanılan Veri Tipleri	Makale			Bildiri			Toplam		
	Frenkans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frenkans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frenkans	Genel Yüzde %	Yüzde %
Nitel	9	42,86	26,47	5	38,47	14,71	14	41,18	
Nicel	7	33,33	20,59	6	46,15	17,64	13	38,23	
Karma	5	23,81	14,71	2	15,38	5,88	7	20,59	
Toplam	21	100	61,77	13	100	38,23	34	100	

Çalışmalara katılan yazar sayılarına bakıldığında, iki yazarlı çalışmalar %49,98 ile üstünlüğü göze çarpmaktadır. Tek yazarlı ve üç yazarlı çalışmalar %23,54'lük yüzdeye sahipken, 4 yazarlı çalışmalar sadece %2,94'lük yüzdeye sahiptir.

Şekil 3'te araştırmacıların 4 kiŐi olarak çalıŐmayı çok az tercih edildiği belirlenmiŐtir. En ideal durumu ise 2 yazarlı çalıŐmalarda görmekteyiz.

Şekil 3. ÇalıŐmalardaki yazar sayıları

Tablo 4'te görüleceği gibi araştırmaya katılan akademisyenlerin büyük çoğunluğunu makalelerde ve bildirilerde Prof.Dr. oluŐturmaktadır. Akademisyen olmayan diğer bir çoğunluk ise diğer kısımda belirtilmiŐtir. Bu kiŐiler konunun uzmanları, mühendisleri ya da konu ile ilgili yüksek lisans yapan oğrenci statüsündeki kiŐilerden oluŐmaktadır ki kiŐi sayısı olarak en büyük çoğunluğun burada olduğu grlmektedir. Makalelerde en büyük çoğunluk, diğer araştırmacılar sonra %20,84'lk yüzde ile profesör doktorlarda olup, en az çoğunluğu ise %6,25'lik dilim ile oğretim görevlileri ve araştırma görevlileri paylaŐmaktadır. Aynı doğrultuda bildirilerde %36,36 dilime sahip diğer kiŐilerden sonra gelen Prof.Dr. %22,73 dilime sahiptirler. Bildiriler türünde çalışmalar %4,55'lik oranla en az paya sahip Doç.Dr. ile Araştırma Görevlilerinin oluŐturduĐu grlmektedir.

Tablo 4. Araştırmacıların akademik unvanı

Araştırmacıların Unvanı	Makale			Bildiri			Toplam	
	Frekans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frekans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frekans	Genel Yüzde %
Prof.Dr.	10	20,84	14,29	5	22,73	7,14	15	21,43
Doç.Dr	4	8,33	5,71	1	4,55	1,43	5	7,14
Dr. Öğr. Üyesi	7	14,58	10	4	18,18	5,71	11	15,71
Öğr.Gör.	3	6,25	4,29	3	13,63	4,29	6	8,58
Arş.Gör.	3	6,25	4,29	1	4,55	1,43	4	5,72
Diğer	21	43,75	30	8	36,36	11,42	29	41,42
Toplam	48	100	68,58	22	100	31,42	70	100

Ulaşılan kaynaklar kullanılan kaynak sayısına göre analiz edildiğinde makaleler içinde 11-15 adet kaynak kullanımı %28,57'lik pay ile en fazladır. Bildirilere baktığımızda daha az sayılarda kaynak kullanıldığını görmekteyiz. 6-10 adet kaynak kullanımı bildiriler içerisinde en fazla yüzdeye sahiptir. Tablo 5'ten 40 ve üzeri kaynak kullanımı oranının düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Araştırmacıların kullandıkları kaynak sayısı

Kullanılan Kaynak Sayısı	Makale			Bildiri			Toplam	
	Frenkans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frenkans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frenkans	Genel Yüzde %
0-5	2	9,52	5,88	2	15,38	5,88	4	11,76
6-10	1	4,76	2,94	6	46,15	17,66	7	20,6
11-15	6	28,58	17,66	2	15,38	5,88	8	23,54
16-20	2	9,52	5,88	1	7,69	2,94	3	8,82
21-25	3	14,29	8,82	0	0	0	3	8,82
26-30	2	9,52	5,88	1	7,7	2,94	3	8,82
31-35	0	0	0	1	7,7	2,94	1	2,94
36-40	3	14,29	8,82	0	0	0	3	8,82
41-45	1	4,76	2,94	0	0	0	1	2,94
46-50	1	4,76	2,94	0	0	0	1	2,94
Toplam	21	100	61,77	13	100	38,23	34	100

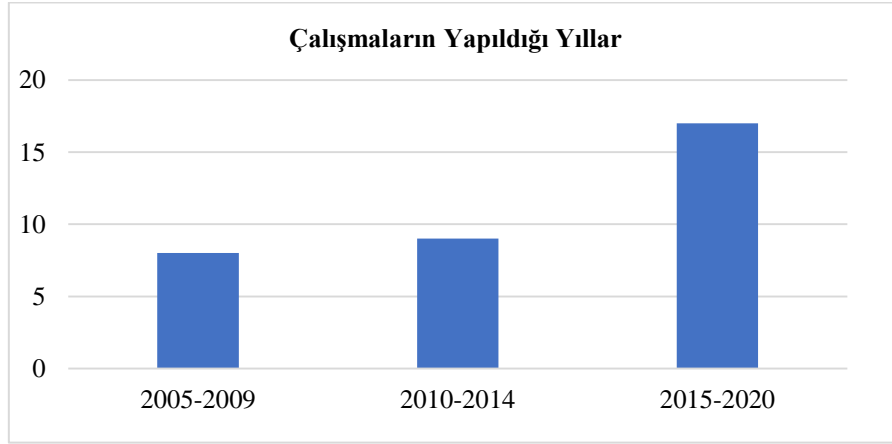
Çalışmaların yapıldığı yıllara bakıldığında makale sayılarında 2016 yılından bu yana bir istikrar olduğu görülmektedir. Makale türünde en fazla çalışma 2019 yılında yapılmışken, bildiri alanında en fazla çalışma 2008 yılında yapılmıştır. Tablo 6'dan 2008 yılına kadar iş sağlığı ve güvenliği konulu bildirinin yayınlanmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 6. Çalışmaların yapıldığı yıllar

Yıl	Makale			Bildiri			Toplam		
	Frekans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frekans	Yüzde %	Genel Yüzde %	Frekans	Genel %	Yüzde
2020	1	4,76	2,94	0	0	0	1	2,94	
2019	5	23,82	14,73	1	7,69	2,94	6	17,67	
2018	2	9,52	5,88	1	7,69	2,94	3	8,82	
2017	2	9,52	5,88	1	7,69	2,94	3	8,82	
2016	1	4,76	2,94	0	0	0	1	2,94	
2015	0	0	0	3	23,08	8,82	3	8,82	
2014	2	9,52	5,88	2	15,39	5,88	4	11,76	
2013	1	4,76	2,94	0	0	0	1	2,94	
2012	0	0	0	1	7,69	2,94	1	2,94	
2011	3	14,29	8,82	0	0	0	3	8,82	
2010	0	0	0	0	0	0	0	0	
2009	3	14,29	8,82	0	0	0	3	8,82	
2008	0	0	0	4	30,77	11,77	4	11,77	
2007	0	0	0	0	0	0	0	0	
2006	0	0	0	0	0	0	0	0	
2005	1	4,76	2,94	0	0	0	1	2,94	
Toplam	21	100	61,77	13	100	38,23	34	100	

Konu hakkında yapılan çalışmalar genel olarak incelendiğinde; yapılan çalışma sayılarında her 5 yıllık dilimde bir artış olduğu tespit edilmiştir. 2005-2009 yılları arasında 8 çalışma

yapılırken, 2010-2014 yılları arasında 9 çalışma ve son 5 yıl olan 2015-2020 yılları arasında 17 çalışmanın yapıldığı bulgusuna varılmıştır.

Şekil 4. Çalışmaların yapıldığı yıllar

Tablo 7’de de görüleceği üzere çalışmalarda kullanılan anahtar kelimeler incelendiğinde özellikle iş sağlığı, iş güvenliği, iş sağlığı ve güvenliği, iş kazaları anahtar kelimelerinin büyük çoğunluğu oluşturduğu görölmektedir. Çalışmalarda kullanılan anahtar kelimeler belirli temalara göre gruplandırılarak tabloya aktarılmıştır. Tablo 7’de göröldüğu üzere, makale çalışmalarında iş sağlığı, iş güvenliği, iş sağlığı ve güvenliği anahtar kelimelerinin oranı %26,02 iken bildirilerde ise bu oran 3adet ile %28,56 olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7. Çalışmalarda kullanılan anahtar kelimeler

Makalelerin Anahtar Kelime Analizi	Frekans	Yüzde	Bildilerin Anahtar Kelime Analizi	Frekans	Yüzde
İş Sağlığı ve Güvenliği	10	13,69	İş kazası	8	16,33
İş güvenliği	7	9,59	iş güvenliği	6	12,24
İş sağlığı	2	2,74	İş Sağlığı ve Güvenliği	5	10,2
İş kazası	7	9,59	Tersane	5	10,2
Risk analizi	6	8,22	Liman	4	8,16
Gemi inşaatı	6	8,22	İş sağlığı	3	6,12
İstatistik	6	8,22	Risk	3	6,12

Güvenlik ve emniyet	5	6,85	Hukuk	3	6,12
Tehlike	5	6,85	SEÇ	2	4,08
Su ürünleri	4	5,48	Güvenlik ve emniyet	2	4,08
Balıkçılık	4	5,48	Denizcilik	1	2,04
Denizcilik	4	5,48	Liman	1	2,04
Diğer	7	9,59	Diğer	6	12,24
Toplam	73	100	Diğer	49	100

Çalışmada değerlendirilen makalelere bakıldığında yazar/yıl, araştırma alanı, amaç, kullanılan yöntem/makale türüne yönelik bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Denizcilik alanında iş sağlığı ve güvenliği konulu makaleler

Yazar/Yıl	Araştırma Alanı	Amaç	Kullanılan Yöntem/Makale Türü	Sonuç
Akın, Eren, Oral ve Heperkan (2020)	Tersaneler	Tersaneler için gerçekçi ve tutarlı bir risk analiz yöntemine geliştirmek	ÇKKV yöntemi	Tersanelerin risk analizi için mevcut her bir tehlikenin riskini ve genel risk seviyesi ortaya koyacak gerçekçi bir yöntem geliştirilmiştir

Gülşahin, Cerim ve Soykan (2019)	Ege bölgesinde üniversitelerde görev yapan ve işi gereği donanımlı dalışlar gerçekleştiren 123 adet su ürünleri mühendisi	Türkiye’de aletli dalış yapan su ürünleri mühendislerinin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki tutum ve davranışları, güvenlik farkındalıkları, iş kazası ve meslek hastalıkları deneyimlerinin belirlenmesi	Frekans analizi/Anket tekniği	Donanımlı dalış için mesleki yeterliliklerin denetlenmemesi ve işletmelerin bu konudaki farkındalıklarının oldukça düşük olduğudur
Köken, Ceyhan ve Tosunoğlu (2019)	Ege Denizi kıyılarında rastgele üç dalyan	İş sağlığı ve güvenliği açısından dalyan balıkçılığının incelenmesi	Frekans analizi/Anket tekniği	Dalyanlar arasında iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin yapılmasında fark bulunması ve bu eğitimlerin yetersiz olması
Güngör ve Barlas (2019)	Tersaneler	Tersanelerde iş sağlığı ve güvenliğini tehlikeye atabilecek risklerin bertaraf edilmesi	Derleme Makalesi	Eğitim amacıyla oluşturulan sanal benzetimler ve giyilebilir akıllı cihazlar, tersanelerde iş sağlığı ve güvenliğini tehlikeye atabilecek riskleri bertaraf edilmesi
Tutar, Nam ve Nam (2019)	Tuzla Tersaneler Bölgesinde faaliyette bulunan tersaneler	Gemi inşa sanayinde iş kazalarının önlenmesinde güvenlik kültürünün temel belirleyici unsurlarını ve bu unsurlar arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak	Nitel araştırma	Güvenlik kültürünün tesisi ve içselleştirilmesi sürecinde en önemli rolü eğitim oynamaktadır

Mollaoğlu, Bucak ve Demirel (2019)	Limanlar	Liman sahasında iş sağlığı ve güvenliği ihlallerine sebep olabilecek riskleri tanımlamak	Nicel araştırma	İnsan faktörü ve iletişim düzeyinin liman sahasında İş Sağlığı ve Güvenliğinin sağlanmasıda çok önemli bir role sahip olduğu ortaya koyulmuştur
Viran ve Barlas (2018)	Tersaneler	Kapalı alanlarda yapılan çalışmaların iş sağlığı ve güvenliği yönünden incelenmesi	Biçimsel Güvenlik Değerlendirmesi yöntemi	Kapalı alanlarda gerçekleşen kaza verileri risk faktörlerinin azaltılmasına yönelik tespitler ile ortaya konulmaya çalışılmıştır
Yılmaz ve İlhan (2018)	Türk bayraklı ticaret gemilerinde	Türk bayraklı ticaret gemilerinde İSG durumunun incelenmesi	Frekans analizi/Anket yöntemi	Gemide alışan perosnelin eğitim ile iş kazası risklerini değerlendirme kapasiteleri artış göstermektedir
Menteşe, İnce ve zcan (2017)	İstanbul ve Yalova illerinde gemi inşa sektöründe faaliyet 201 mavi yakalı alışan	İş sağlığı ve güvenliği konusunun kavramsal olarak ele alınması	Anket, T testi ve tek yönlü varyans analizi	Katılımcıların İSG bilincine sahip olup bu alanda yapılan çalışmaları yetersiz bulduğu ortaya konulmuştur
Karadoğan (2017)	Limanlar	İş sağlığı ve güvenliğinin limanlarda yürütülen temel işler ve işçilikler üzerinden irdelenmesi	Nitel araştırma	Karı ve verimliliği değil, insanı odağa alan aktif politikalar ve önlemlerin geliştirilmesi ortaya konulmuştur

Okumuş ve Barlas (2016)	Gemi inşaatı sektörü	Gemi inşaatı sektöründeki iş kazaları incelenmesi ve risk değerlendirme çalışmalarının yapılması	5x5 analiz matrisi, Fine- Kinney yöntemi	Fine-Kinney yönteminin risklerin hesaplanmasında daha hassas sonuçlar verdiği sonucuna varılmıştır
Terzi ve Gazioğlu (2014)	Türkiye’de deniz trafik emniyetini arttırmaya yönelik hizmet vermekte olan kurumlarda görevli 100 kişi ve 42 uzman	Kazasay olay raporlama sisteminin esaslarının ortaya çıkartılması	Anket yöntemi ve Delphi tekniki	Kazalar oluşmadan önce deniz trafik emniyetini arttırmak için alınması gereken kararlar, düzenlemeler ve yenilikler kazasay olayların raporlanmasına yönelik oluşturulacak bir sistemle sağlanabilir
Mert ve Ercan (2014)	İzmir ve çevresinde bulunan 14 su ürünleri işletmesi	Su ürünleri işletmelerinin iş sağlığı ve güvenliği yönünden 20 kriter açısından incelenmesi	İstatistik analizi/Varyans analizi	Çoğu işletmede iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili önlemlerin tam anlamıyla uygulanmadığı sonucuna varılmıştır
Atayeter ve Atar (2013)	Yüzer kafes balık tesisleri	Su ürünleri yetiştiricilik sektöründe karşılaşılan iş sağlığı ve güvenliği sorunlarının çözümleri	Nitel araştırma	Su ürünleri yüzer kafes üretim tesislerinde TS 18001 YSG Yönetim sistemi işletmeler için etkin ve faydalı bir araç olabilir

Adalı ve Çağlayan (2011)	Türkiye'deki tersaneler	Tersanelerde ölümcül iş kazalarının önlenmesi için İSG ile durum tespiti yapmak	Nitel araştırma ve anket çalışması	Gemi inşa sanayinde iş kazalarının önlenmesi için korumaya yönelik tedbirler yerine risk analizlerinin uygulamaya geçirilmesi
Altundaş ve Topuzoğlu (2011)	Tuzla Tersaneler bölgesinde bir tersanede çalışan 1359 işçi	Gemi inşa endüstrisinde yaşanan kaza ve yaralanma sıklığı ile kaza ve yaralanmalarda etkili olabilecek faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır	Frekans analizi/Anket yöntemi	Tersanelerde iş yükünün azaltılması, çalışanlara yeterli dinlenme imkanı verilmesi, amirlerin ve ustabaşlarının işçilerle olan ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi iş kazalarını ortadan kaldırmak doğrultusunda atılacak adımlar olmalıdır
Kavi ve Koçak (2011)	Yalova-Altınova Tersaneleri	Tersanede çalışanların bilgi seviyesi ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve yapılan faaliyetleri yeterli bulup bulmadıklarının ortaya konulması	Frekans analizi/Anket yöntemi	Çalışanların İSG alanında eğitim ve bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu gözlenmiş
Atayeter ve Terzioğlu (2009)	Bodrum'da bulunan bir su ürünleri işleme ve paketleme tesisi	İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemi çerçevesinde pilot bir risk analizi uygulaması yapmak ve bunun sonuçlarını değerlendirmek	Risk analiz yöntemi	Risk analizi uygulamalarının, firmalar için iş sağlığı ve güvenliği risklerini kontrol etmek amacıyla kullanabilecekleri etkin ve önleyici yönetim araçları olduğu ve işletmeye önemli katkılar sağlayabileceği

Tezdoğan ve Taylan (2009)	Tersaneler	Tersane kazaları hakkında değerlendirme	Frekans Analizi	Tersane işçilerinin eğitimlerine önem verilmeli, tersane sahipleri iş güvenliği açısından gerekli önlemleri almalı ve bu konuya yatırımlarda bulunmalıdır
Bilgin, Ergör ve Demiral (2009)	Tuzla tersanleri	Tuzla tersanelerinde çalışanların sağlığı ile ilgili olarak düzenlenen farklı raporların değerlendirilmesi	Literatür taraması ve ikincil kaynak	Raporlarda; taraflarla ilişkiler, iş sağlığının temel bileşenleri, değişen çalışma ilişkileri ve iş sağlığına etkisi, çözüm önerileri ve işlevsellik açısından önemli eksiklikler olduğu gözlemlenmiştir
Topak (2005)	Limanlar	Limanlarda yapılan özelleştirmelerin çalışanlara ve ülkeye olan etkilerinin değerlendirilmesi	Nitel araştırma	Kamu limanlarının özelleştirilmelerinin liman işçilerini olumsuz etkileyeceği sonucuna varılmıştır

Çalışmada ulaşılan bildirilere bakıldığında yazar/yıl, araştırma alanı, kongre/sempozyum, yöntem, sonuçlara yönelik bulgular Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Denizcilik alanında iş sağlığı ve güvenliği konulu bildiriler

Yazar/Yıl	Araştırma Alanı	Kongre/ Sempozyum	Yöntem	Sonuç
Kayıran ve aylan (2019)	İş Sağlığı ve Güvenliği konulu tezler	IV. Ulusal Liman Kongresi	Literatür taraması	Literatürde iş sağlığı ve güvenliği taramaları yapıldığında denizcilik alanında yapılan bu tür çalışmaların az olduğu görülmüştür

Danacı, Kişi ve Oral (2018)	Limanlar	9.Kıyı Mühendisliği Sempozyumu	Nitel araştırma	Limanlarda olabilecek iş güvenliği riskleri analiz edilmiş ve oluşan iş kazalarının nedenleri incelenmiş, riskleri minimize etmek için öneriler geliştirilmiştir
Barlas (2017)	Tersaneler	İstanbul Teknik Üniversitesi 1.İş Sağlığı ve Güvenliği Çalıştayı	Anket yöntemi	Oluşabilecek kazalarda suçlu aramak yerine kazaya sebep olan faktörlerin köküne inmek bir sonraki oluşabilecek muhtemel kazalarında önüne geçebilir
Ünal ve Alkan (2015)	Limanlar	II. Ulusal Liman Kongresi	Nitel araştırma	Gelişen teknoloji ile beraber iş sağlığı ve güvenliği konusunun liman işletmeleri açısından ne kadar önemli olduğu üzerinde durulmuştur
Töz ve Köseoğlu (2015)	Limanlar	II. Ulusal Liman Kongresi	Frekans Analizi/İstatistik analizi	Liman kazalarında en önemli faktör insan hatasıdır dolayısıyla insanı eğitimine yapılan yatırım kazaları minimuma indirecektir
Tatar, Özer ve Gümüşkaya (2015)	Hopa Limanı tank terminali	II. Ulusal Liman Kongresi	Risk analiz yöntemi	Hopa Limanı tank terminali için yapılan risk değerlendirmesi kapsamında risk oluşturan faktörler belirlenmiş, mevcut önlemler ve alınması gereken önlemler belirtilmiştir
Danacı ve Kişi (2014)	Limanlar	8. Kıyı Mühendisliği Sempozyumu	Frekans Analizi/İstatistik analizi	Ulusal mesleki standartlar liman işletme faaliyetlerinde her kademedeki personel için bulunmamaktadır. Liman işletmeleri, taşeron firmalara ulusal hizmet standartlarına uygun çalışanları istihdam etmeleri konusunda baskı kurmalıdır
Sonuvar (2014)	Ülkemizde yaşanan iş kazaları	8. Kıyı Mühendisliği Sempozyumu	Nitel araştırma	Yasa veya yönetmelikler eksiksiz uygulandığı takdirde iş kazalarının en aza indirilmesi mümkün olacaktır

Yılmaz ve Çelebi (2012)	Tersaneler	Gemi İnşaatı ve Denizcilik Teknik Kongresi 2012	Nitel araştırma, istatistik analizi	Tersane çapında geniş güvenlik sistemi oluşturmak oldukça maliyetlidir ancak bu sistemin getirileri götürülerinden daha fazladır ve bu mücadelede herkes üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmelidir
Taylan (2008)	Tersaneler	Gemi İnşaatı ve Denizcilik Teknik Kongresi 2008	Frekans analizi/istatistik analizi	İşçi ve çalışanlarda iş güvenliği kültürünü oluşturup yerleştirmek iş kazalarını ve ölümleri azaltmada en önemli adım olacaktır
Durak (2008)	Gemi inşa sanayi	Gemi İnşaatı ve Denizcilik Teknik Kongresi 2008	Nitel araştırma	Ülkemizde gemi inşa sanayisinin öngörülemez şekilde hızlı büyümesi bu alanda iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin denetim eksikliğini doğurmuştur
Melikoğlu (2008)	Tersaneler	Gemi İnşaatı ve Denizcilik Teknik Kongresi 2008	Frekans Analizi / İstatistik analizi	İş güvenliği kültürünü sektörün tüm bileşenleri benimsemeli ve özümsemelidir
Melikoğlu (2008)	Gemi inşa sanayi	Gemi İnşaatı ve Denizcilik Teknik Kongresi 2008	Nitel araştırma	Gemi inşa faaliyetlerinde kaçınılmaz şekilde oluşan tehditlerden doğan risklerin doğru şekilde yönetilmesi ve analiz edilmesi ile oluşabilecek zararlar minimuma indirilebilir

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, Türkiye’de denizcilik alanında iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılan TR Dizin, Google Akademik, Acar Index, Sobiad, Asos Index, ProQuest veri tabanlarından ve yönetim organizasyon kongrelerinden, örgütsel davranış sempozyumlarından, iş sağlığı ve güvenliği sempozyumlarının bildiri kitaplarından ulaşılan makalelerin ve bildirilerin bibliyometrik ve içerik analizi yapılmış, ulaşılan çalışmaların türlerine, konularına, araştırmacıların cinsiyetine, araştırmalarda kullanılan veri tiplerine, araştırmacıların sayılarına, araştırmacıların akademik unvanlarına, kullanılan kaynak sayılarına, çalışmaların

bitirildiği yıllara, çalışmalarda kullanılan anahtar kelimelere göre analiz edilip sonuçlarla, tablolar ve grafikler oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulara göre, konu hakkında yapılan makale çalışmalarının, bildiri çalışmalarından daha fazla olduğu grlmektedir. Yapılan çalışmalarda gerek makale gerekse bildirilerde erkek katılımcıları kadın katılımcılarının yaklaşık üç katı sayıda fazla olduğu göze çarpmaktadır.

Türkiye gemi inşaata sektörü, dünya ticaret hacmi ve buna bağlı olarak navlun fiyatlarının da artması sebebiyle, ciddi bir atılım yapmış, 2004 yılından bu yana da gemi inşaata sektöründeki canlanmaya paralel olarak, iş kazalarının sayısı yükselmiş, ölümlü iş kazalarının sayısında ise önemli bir oranda artış gerçekleşmiştir. Çalışmaların daha çok tersaneler üzerine odaklanmasının temel sebebi ise en fazla iş güvenliği ihlali ve iş kazalarının bu çalışma ortamlarında olmasındandır. Ulaşılan bulgular sonucunda yapılan bütün çalışmaların %47'sinin tersaneler odağında toplanması bu alanda ülkemizin gelişmesi ile birlikte bu sektrdeki artışın ne yazık ki beraberinde iş sağlığı ve güvenliği sorunlarını da beraberinde getirdiği gözlemlenmiştir.

İş sağlığı ve güvenliği konusuna işletmeler kendileri için birer uzun vade yatırıma gibi yaklaşmalıdır. Yapılacak olan bu uzun vadeli yatırımın, eylem planlarının belirli bir maliyet oluşturacağı aşıkar olsada ileriye dönük bakıldığında gerek işçilere gerek yöneticilere gerekse işletmelere kazanç ve fayda sağlayıp kazaları minimize edeceği açıktır. Bu alana yapılacak olan yatırımlar, alt yapısal eksikliklerin giderilmesi, bu alanda verilecek düzenli eğitimler güvenlik kültürünün zmsenmesinde ve bir kültür haline gelmesinde büyük rol oynayacaktır.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki iş kazaları dünyada engellenebilen kazalar olarak grlmektedir. Bu tür istenmeyen kazaların nedenleri incelendiğinde en büyük paydayı insan faktörü oluşturmakla beraber diğer yandan yönetimsel, çevresel, ekipmansal faktörlerde önemli rol oynamaktadır. İş yoğunluğu, olması gerekenden uzun süren iş vardiyaları, çalışılan alanlarda emniyet açısından eksiklikler, kurumsallaşmamak ve taşeron uygulamaları gibi başlıca sebepler kazalara sebebiyet vermektedir. Yapılan araştırmalar oluşan iş kazalarının çok büyük bir bölümünün önlenilebileceğini göstermektedir. İş kazalarının önlenmesi için kazalara sebep olan olayların köküne inilmeli, kazalar tek bir nedene bağlanmadan sorun hatalar zinciri oluşturularak kademe kademe incelenmelidir. Ayrıca bu konuda sektörde önemli yer tutan limanlardan, tersanelerden, gemi işletmelerinden, su ürünleri işletmelerinden Őeffaflık ile bütün veriler alınabilmelidir. Bu Şekilde kazalar istatistiklere dökülerek olaya sebebiyet veren durumlar araştırılmalıdır.

Kaynakça

- Barlas, B. (2017). Gemi İnşaatı Sanayinde İş Kazalarının Analizi. I. İş Sağlığı ve Güvenliği Çalıştayı, 2017, İstanbul
- Boyacıoğlu, E. Z. ve Elmas, Ç. (2020). Turizm ve Kadın Olgusunun Bibliyometrik Yaklaşım ile İncelenmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 2020, 17 (1), 32-52.
- Danacı, A. ve Kişi, H. (2014). Limanlarda İş Güvenliği Uygulamaları 8. Kıyı Mühendisliği Sempozyumu, 7-9 Kasım 2014, İstanbul
- ILO(2019).https://www.ilo.org/moscow/areas-of-work/occupational-safety-and-health/WCMS_249278/lang--en/index.htm
- Kaya, A. Y., Fışkın, R. ve Nas, S. (2013). Safety Science Dergisinde 2006-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Makalelerin İçerik Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 2013, 5.1: 127.
- Toz, A. C. ve Koseoğlu, B. (2014). Denizcilikte İş Sağlığı ve İş Emniyeti: Limanlar zerine Genel Bir Değerlendirme. II. Ulusal Liman Kongresi, 5-6 Kasım 2015, İzmir
- Turgut, E. ve Begenirbas, M. (2016). Türkiye'deki rgtsel Davranış Yazınına Bakış: Örgütsel Davranış Kongrelerinin Yazar ve İçerik Yönünden Aę Analizi ile İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2016, 18.1: 332.
- Yılmaz, F. (2012). Gemi İnşa Sektöründe İş Güvenliği: 2007 Sonrası zerine Bir Değerlendirme. Gemi İnşaatı ve Denizcilik Teknik Kongresi, 13-14 Aralık 2012, İstanbul.